

...vsek dan razen sobot, nedelj
in praznikov.
...dally except Saturdays,
Sundays and Holidays

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravljalni prostori:
2657 South Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

...-YEAR XXXVIII Cena lista je \$6.00 Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO 23, ILL. PONDELJEK, 29. JULIJA (JULY 29), 1946 Subscription \$6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 146 Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Če se bodo naša prizadevanja odvrneta od inflacije, bo stanarje pomanjkljivo

...ednik Truman na-
glasil nevarnost
inflacije

...REDNO ZASEDA-
NJE KONGRESA

Washington, D. C., 27. jul. — Predsednik Truman je podpisal zakon, ki bo preprečil zvišanje cen in stanarine, ki je bil odpravljen pred nekaj dnevi, pozneje pa je v kongresu naglasil, da je stanarje pomanjkljivo, ker ne vsebuje nobene predelave pred inflacijo.

...ko se bodo naša prizadevanja odvrneta od inflacije, bo stanarje pomanjkljivo, ker ne vsebuje nobene predelave pred inflacijo.

...ne cene za večino pro-
duktov so bile vzpostavljene.
...ti so mlekarji izdelali, me-
rutina, jajca, petrolej, to-
in nekateri drugi produkti.
...man je dejal, da je sprejeti
...boljši od onega, katerega
...redal.

...rednik je naznanil, da bo
...imenoval posebni odbor,
...imel besedo v določanju
...funkcije urada ekonomske
...izacije so bile poverjene
...za vojno mobilizacijo in
...reditv industriji. Načelnik
...urada je John R. Steelman.
...man je dejal, da bo moral
...sprejeti fiskalne in de-
...ne načrte ter zvišati davke,
...odvrne inflacijo.

...ad administracije cen (OPA)
...nalno naznanil restavira-
...kontrola stanarine v 520
...ih. Ivan D. Carson, admi-
...trator za stanarine, je dejal,
...kongresu sprejeti zakon od-
...nja državne in krajevne
...tole, ki so bile uveljavljene
...1. juliju. Procedure glede
...najemnikov s strani hiš-
...posesnikov bodo ustavljene.
...son je rekel, da odredba
...za vse najemnike, ki se še
...izselili. Nadaljnji okraji
...prišli pod federalno stano-
...no kontrolo.

...ilni posestniki, ki še pobi-
...nadstropno stanarino, krši-
...redni zakon in se izpostav-
...prosekuciji," je rekel Car-
...Najemniki, ki so bili ob-
...ni, da morajo izprazniti
...ovanja, naj se takoj obrne-
...krajevne urade, ki jim bo-
...dali potrebne informacije.

...ni posestniki bodo morali
...v 30 dneh vsa stanova-
...ki bodo prvič dana v na-
...Ako so bila oddana v do-
...ni bila kontrola v veljavi,
...po posestniki predložiti u-
...adevno evidenco.

...jetsko stališče
...atomske bombi

...Gromyko predlagal
...sklenitev pogodbe

New York, 27. jul. — Sovjet-
...unija je opetno naglasila
...je stališče glede atomske
...in zahtevala, da se pro-
...je kontrola in atomske ener-
...je kot vojne orožja ustavi.
...Andrej A. Gromyko, represen-
...t Rusije in član komisije
...narodov za atomsko
...je predlagal sklenitev
...narodne pogodbe kot prvi
...je v atomsko razorožitev. S
...je zavzel načrt Bernarda
...načelnika ameriške
...je za atomsko energijo.
...je mednarodno kontrolo

Izgredi v ameriški okupacijski coni

Eden žid ubit v bitki z Nemci

Frankfurt, Nemčija, 27. jul. — Izgredi med židi in nemškimi civilisti so izbruhnili v bližini Monakova v ameriški okupacijski coni. Eden žid je bil ubit in najmanj šest drugih oseb ranjenih, preden so čete tretje ameriške armade vzpostavile mir.

Izgredi so sledili pohodu židov, ki so zapustili taborišče pri Wolfrahusenu, 15 milj južno od Monakova. Nemški civilisti so se udeležili bitke. Ameriške vojaške čete so bile pozvane v akcijo.

Eden žid je bil ustreljen, šest nemških civilistov pa ranjenih. Vojaška policija je aretirala voditelje izgrediv.

Veleporota obtožila Heirensa

Zagovorniki za odložitev obravnave

Chicago, 27. jul. — Okrajna veleporota je obtožila Williama Heirensa, 17 let starega fanta, ugrabljenja in umora deklice Suzanne Geggan in umora Frances Brown. Na zaslišanju je nastopilo 14 prič, nakar je bila obtožnica sestavljena.

Herbert J. Walter, veščak v identifikaciji pisanja, je informiral državnega pravdnika Tuohya, da je Heirens po njegovem mnenju napisal noto, v kateri je zahteval odkupnino za ugrabljeno deklico, kakor tudi besede na steni v sobi, v kateri je bila Brown umorjena. Na noti in na steni so bili odkriti odtisi Heirensovih prstov.

Obtožnica bo izročena sodniku Haroldu G. Wardu in Heirens bo zaslišan v torek. Dasi je bilo naznanjeno, da je Heirens priznal umore, še vedno vztraja pri trditvi, da je nedolžen.

Odvetnika John P. in Malachy Coghlan, zagovornika obtoženca, sta bila informirana o akciji veleporote. Izjavila sta, da bo sta apelirala za odložitev obravnave.

Tuohy je bil navzoč, ko je bila evidenca proti Heirensu predložena veleporoti. Med pričami, ki so nastopile pred veleporoto, je bil tudi James E. Degnan, oče umorjene deklice.

Dva turška lista suspendirana

Istanbul, Turčija, 27. jul. — Vojaški poveljnik v tem mestu je suspendiral dva lista za nedoločeno čas. Oba sta kritizirala vojaške avtoritete. Poveljnik je dejal, "da armada ne bo tolerirala publikacij, ki ogražajo javni mir."

atomske energije šele po formiranju varnostnega ustroja.

"Vprašanje je, zakaj. Ameri-
ka še vedno izdeluje atomske
bombe, ako se vsi strinjamo z
načelom, da mora atomska ener-
gija služiti človeštvu," je rekel
Gromyko. "Potrebna je med-
narodna pogodba za atomsko
razorožitev. Države, ki podpis-
jo to pogodbo, naj bi imele tudi
oblast kaznovanja krstitev."

Domače vesti

Iz Clevelanda

Cleveland. — Umrli je Joseph Razum, star 31 let. Rojen je bil v Uniontownu, Pa., in bohal dva meseca. Tukaj zapuša žena Dorothy, George Dorsey in njegova žena May. Zenski sta bili sestre. Člani drhali so zvezali zamerice in jih ustrelili.

Dr. Samuel Green, vodja organizacije Ku Klux Klan, je dejal, da ne odobrava linčanja. "Organizacija nima postojanke v okolici, kjer so bili zamerice linčani," je rekel. "Zdi se mi, da bo governor Ellis Arnall naprtil zločin nam, čeprav nismo krivi."

Mrliskoogledniška porota se je sestala kmalu po linčanju. Njen izrek je bil, da so zamerice ustrelile neznane osebe.

Spence je naznanil preiskavo. Federalni justični department v Washingtonu je tudi obljubil preiskavo. E. S. Gordon, šerif v okraju Waltonu, je dejal, da tudi on vodi preiskavo. On je obvestil državno policijo o linčanju zamerice.

Nov grob v Kansas Cityju
Kansas City, Mo. — Tukaj je umrl Matija Primozic, ki je bo-
lehal šest mesecev. Zapuša že-
no, sestro Mary Usnik in več
sorodnikov.

Zdravstvena oskrba v Angliji

Parlament odobril zadevni program

London, 27. jul. — Parlament je odobril program zdravstvene oskrbe v bolnišnicah za vse, ki jo potrebujejo, nakar je bil poslan zbornici lordov. Organizacija zdravnikov se je izrekla proti programu in naznanila, da bo vodila odločno opozicijo.

Aneurin Bevan, minister za zdravstvo v delavski vladi, je apeliral na zdravnike za kooperacijo. On je priznal, da se bo program izjalovil, če ne bodo zdravniki kooperirali.

Proti programu so tudi konservativci. Izjavili so, da bi program odvzel svobodo in neodvisnost zdravnikom, ako bi zdravstveno ministrstvo dobilo vso oblast.

Zavezniki odredili cenzus v Nemčiji

Berlin, 27. jul. — Zavezniški svet za kontrolo Nemčije je odredil cenzus. Štetje prebivalcev se bo pričelo 29. oktobra in trajalo bo dva tedna. Nemci bodo morali odgovoriti na štirinajst vprašanj.

Italijanska vlada dobila zaupnico

Rim, 27. jul. — Ustavna skupščina je izrekla zaupnico vladi, katere predsednik je Alcide De Gasperi. Za zaupnico je glasovalo 388 članov skupščine, proti 53, sedem članov pa se je vzdržalo glasovanja.

Drhal linčala štiri zamerice

Justični department odredil preiskavo

Monroe, Ga., 27. jul. — Grupa 20 belopoltnih je linčala štiri zamerice na cesti v zapuščenem kraju v bližini tega mesta. Major W. E. Spence, načelnik biroja državne policije, je obsodil zločin.

Zrtve drhalskega nasilja so bile Roger Malcolm in njegova žena Dorothy, George Dorsey in njegova žena May. Zenski sta bili sestre. Člani drhali so zvezali zamerice in jih ustrelili.

Dr. Samuel Green, vodja organizacije Ku Klux Klan, je dejal, da ne odobrava linčanja. "Organizacija nima postojanke v okolici, kjer so bili zamerice linčani," je rekel. "Zdi se mi, da bo governor Ellis Arnall naprtil zločin nam, čeprav nismo krivi."

Mrliskoogledniška porota se je sestala kmalu po linčanju. Njen izrek je bil, da so zamerice ustrelile neznane osebe.

Spence je naznanil preiskavo. Federalni justični department v Washingtonu je tudi obljubil preiskavo. E. S. Gordon, šerif v okraju Waltonu, je dejal, da tudi on vodi preiskavo. On je obvestil državno policijo o linčanju zamerice.

Rusija odgovorna za kaos na Ogrskem

Molotov dobil ameriško noto

Washington, D. C., 27. jul. — Ameriški državni department je obdržal Rusijo, da je povzročila ekonomski kaos na Ogrskem z zasegami živil in industrijskega materiala. Obdržitev je bila izrečena tik pred odhodom državnega tajnika Byrnesa v Pariz, kjer se bo pričela mirovna konferenca v pondeljek.

Protestno noto državnega departmenta je izročil ruskemu zunanjemu ministru Molotovu W. B. Smith, ameriški poslanik v Moskvi. Ta zavrača ruske trditve, da sovjetske avtoritete na Ogrskem ne ovirajo ekonomskega razvoja v deželi.

Nota zahteva, da mora Rusija dovoliti ameriško-britsko intervencijo, da se ogrsko gospodarstvo konsolidira z gospodarstvom drugih evropskih držav.

Byrnes je dejal, da so Rusi po-
brali industrijsko opremo na
Ogrskem v vrednosti \$124,200,
000 in da zdaj zahtevajo 80 do
90 odstotkov produkcije v obli-
ki reparacij. Čeprav je bil na
konferenci v Jalti na Krimu
sklenjen dogovor, da mora Ru-
sija dobiti od Ogrske odškodni-
no \$300,000,000, je Byrnes dejal,
da je vsota previsoka.

Državni tajnik je na sestanku s časnikarji razkril, da Rusija ne bo dobivala strojev in druge industrijske opreme iz ameriške okupacijske cone v Nemčiji. Dostavljen je strojev je bilo ustavljen pred več tedni. Dalje je rekel, da bo Amerika odpoklicala okupacijske čete iz Italije 90 dni po podpisu mirovne pogodbe z Italijo. Byrnes je naglasil, da bo zahteval odpoklic ruskih čet iz Bolgarije po podpisu mirovne pogodbe.

Japonci poklali 200,000 Kitajcev

Tokio, 27. jul. — Podivljani japonci, vsi ki so poklali 200,000 kitajskih civilistov v Nankingu v orgiji zločinov, ko je mesto padlo 1. 1937. Obdržitev je izrekel dr. Hsu Cuanjing, ki je bil v Nankingu, ko so ga Japonci okupirali, na obravnavi proti vojnim zločincem.

ČLANI BRITSKE MISLIJE ODLETELI V MOSKVO

Prizadevanje za izboljšanje odnosajev s Sovjetsko unijo

RAZGOVORI Z RUSKIMI VODITELJI

London, 27. jul. — Člani mislije dobre volje britske delavske stranke so z odobravanjem zunanjega ministra Ernesta Bevin-a odleteli v Moskvo, kjer se bodo prizadevali za izboljšanje odnosajev med Veliko Britanijo in sovjetsko Rusijo.

Člani mislije so profesor Harold Laski, bivši načelnik eksekutivnega odbora delavske stranke; Alice Bacon, bivša učiteljica; Harold Clay, vodja uni-
je transportnih delavcev, in Morgan Philips, generalni tajnik delavske stranke. V Moskvi bodo imeli razgovore s premierjem Stalinom in drugimi ruskimi voditelji.

Bevin je imel sestanek s člani mislije. Trdi se, da je izrazil za-
skrbljenost zaradi poslabšanja
odnosajev med Veliko Britanijo
in Rusijo. Eden izmed apelo-
v, ki je dobil odziv in omogočil
delavski stranki največjo zmago
v zgodovini pri volitvah pred
enim letom, je vseboval zagotovilo,
da bo delavska vlada največja za-
ščitnica prijateljstva med Veliko
Britanijo in Rusijo. Razkra-
janje prijateljstva, ne glede na
krivdo, je največje razočaranje
britske delavske gibanja. To
pojasnjuje, zakaj Bevin pri-
pisuje tako veliko važnost misliji.

Na sestanku s člani mislije je Bevin dejal, da je možnost spo-
razuma med Veliko Britanijo
in Rusijo. Slednja naj bi priznala
britske oljne interese v južni
Perziji, obratno pa bo Velika
Britanija priznala ruske oljne
interese v severni Perziji. Vla-
di obeh držav naj bi sodelovali
v naporih za zvišanje življenjske-
ga standarda perzijskega ljud-
stva.

Bevin je dejal, da je za re-
vizijsko pogodbo, ki je bila sklenje-
na v Montreuxu in se nanaša na
Dardanelsko ožino, zaeno pa je
naglasil, da je ruska zahteva o
neovirani plovi, skozl to ožino
upravičena. Velika Britanija in
Rusija se lahko sporazumeta tu-
di o reševanju vseh problemov
na Srednjem vzhodu.

Ker mislija predstavlja delav-
sko stranko, ne vlade, ne bo
mogla skleniti nobenega dogovo-
ra s sovjetsko Rusijo.

Civilna kontrola atomske bombe

Sporazum med člani konferenčnega odseka

Washington, D. C., 27. jul. — Civilna kontrola atomske bombe in energije je bila v bistvu za-
gotovljena na seji članov konfe-
renčnega odseka obeh kongres-
nih zbornic.

Za civilno kontrolo so znan-
stveniki in Trumanova adminis-
tracija. Vsi z izjemo enega čla-
na odseka so se izrekli za ci-
vilno kontrolo. Izjema je bil
kongresnik Thomas, republika-
nec iz New Jerseyja. On je za
vojaško kontrolo atomske bom-
be.

Senator McMahon, demokrat iz Connecticuta in načelnik od-
seka, je dejal, da je zakonski
načrt v sprejeti obliki zadovo-
ljiv. On je izrazil upanje, da
bo odobren v obeh kongresnih
zbornicah.

May ne bo nastopil pred odsekom

Kongresnik dobil srčni napad

Washington, D. C., 27. jul. — Oni ki so pričakovali, da bo kongresnik May, demokrat iz Kentuckyja in načelnik odseka za vojaške zadeve, nastopil pred senatnim odsekom, ki preiskuje škandal v zvezi z oddajanjem vojnih kontraktov, so razočarani. Senator Mead, demokrat iz New Yorka in načelnik odseka, je informiral časnikarje, da je May dobil srčni napad.

Mead je naznanil, da se bodo člani odseka vseeno sestali na svoji seji. Zahtevali bodo zdravniško potrdilo, da je May v resnici bolan. Warren E. Magee, odvetnik kongresnika, je obvestil Meada, da je May pod zdravniško oskrbo.

May je zapleten v škandal. Odseku je bila predložena evi-
dencja, da je imel zveze z illinoi-
skimi kompanijami, katerim na-
čelujeta brata Murray in Henry
Garsson. Kompanije so grmadile
profite iz vojnih naročil.

Pred senatnim odsekom je nastopil general Alden H. Waitt, načelnik kemične divizije vojne-
ga departmenta. Izjavil je med
drugim, da so kompanije izdelo-
vale izstrelke. Nekateri so bili
pokvarjeni in so predčasno eks-
plodirali. Najmanj 29 topničar-
jev je bilo ubitih in 83 ranjenih.

Odsek je zaslišal tudi generala Williama N. Porterja, ki je de-
jal, da se je kongresnik May
zavzel za stotnika Josepha H.
Garssona, sina municijskega
magnata, da ga reši pred kazni-
jo zaradi nepokorščine. Apeliral
je na generala Eisenhowerja,
vrhovnega poveljnika zavezni-
ških sil v Evropi, naj stori ko-
rake, da ne bo stotnik postavl-
jen pred vojaško sodišče.

Jackson zahteva kaznovanje nacistov

Priprave za agresivno vojno

Nuernberg, Nemčija, 27. jul. — Sodnik Robert H. Jackson je v imenu Amerike pred medna-
rodnim vojaškim tribunalom za-
hteval kaznovanje 22 vodilnih
nacistov, ki so skovali zaroto in
začeli agresivno vojno. Obravna-
va proti nacistom se je pričela
pred osmimi meseci.

"Hitlerjeva dejanja so de-
janja vseh obtožencev," je rekel
Jackson. "Goering, napol mili-
tariist in napol ganget, je bil
Hitlerjeva desna roka. Njegove
aktivnosti so aktivnosti vseh.
Dobili so obravnavo, kakršno ne
bi bili dali v času, ko so bili na
vrhuncu oblasti in pompa, no-
benemu človeku."

Med 24 nacisti, ki so bili obto-
ženi kot vojni zločinci zadnji
jesen, ni Martina Bormanna,
Hitlerjevega pomočnika. Obrav-
nava proti njemu se vrši v od-
sotnosti. Robert Ley se je obe-
sil v ječi, municijski magnat
Gustav Krupp von Bohlen pa
je mentalno bolan.

Jackson je naštel kriminalna
dejanja obtožencev v svojem go-
voru pred tribunalom. Ta so:
Zasega oblasti in pretvoritev
Nemčije v policijsko državo. Na-
cijska stranka je bila država in
država je bila stranka. Teror je
bila politika obeh.

Priprave za agresivno vojno.
Te so se pričele, ko so nacisti
prišli na krmilo.

Kršenje mednarodnega vojne-
ga prava, masakri civilnih pre-
bivalcev in zasuženje ter rop-
anje ljudi v okupiranih državah.
Persekucije, klanje židov in
kristjanov. Čez šest milijonov
židov je bilo poklanih v najstra-
hovitejši rasi persekuciji vseh
časov.

Jackson je osmešil trditve ne-

BEVIN ODGOVORIL KRITIKOM V PARLAMENTU

Zagovarjal je odločitev o Trstu in južni Tirolski

MEDZAVISNOST GLAVNO NAČELO

London, 27. jul. — Zunanji minister Ernest Bevin je odgo-
varjal kritikom v parlamentu in
zagovarjal zaključek glede Tr-
sta in južne Tirolske, ki je bil
sprejet na nedavni konferenci
štirih velesil — Velike Brita-
nije, Rusije, Amerike in Franci-
je — v Parizu. Debatna o za-
ključku se je vršila v parlamen-
tu pred odhodom Bevin-a v Pa-
riz, kjer se bo v pondeljek pri-
čela mirovna konferenca, na ka-
tero bodo prišli reprezentanti
21 zaveznških držav.

Bevin je pobijal predlog, ka-
terega je podprlo 150 laborito-
v. Ti so protestirali proti odločitvi
zunanjih ministrov, da mora
južna Tirolska ostati pod Itali-
jo, čeprav Avstrija tvori večjo
prebivalceve. Italija je dobi-
la južno Tirolsko na podlagi po-
gode, ki je bila podpisana v St.
Germainu po zaključku prve
svetovne vojne.

V svojem odgovoru kritikom
je Bevin poudaril, da podpira
načela Atlantskega čarterja in
doktrino samoodločevanja, toda
načelo medzavisnosti je važnej-
še. Potrebna je bila dosega spo-
razuma o ekonomskem razvoju,
da se zajamči boljše življenje
prebivalcem Evrope.

"Ljudje govore o neodvisnosti
evropskih držav," je rekel Be-
vin. "Zelim, da bi rabili drugo
besedo in ta je medzavisnost.
Kadar se lotimo reševanja za-
motanega problema, kot je u-
stvarjanje neodvisnih držav, na-
letimo na potežkoče. Prebival-
cem južne Tirolske se obeta
boljša bodočnost pod Italijo kot
pa bi jo imeli pod Avstrijo."

Bevin je v svojem odgovoru
omenil žalostno usodo, ki je do-
letela 13,000,000 ljudi, ki so bili
pognani iz krajev ob reki Oder
proti zapadu, kakor tudi usodo
krkonoških Nemcev, ki so bili
izgnani iz Čehoslovakije. Sen-
timentalno gledanje na Trsta je
bolj nacionalističnega kot pa
ekonomskega značaja. Tržaška
luka mora služiti državam
vzhodne in srednje Evrope in
odločitev, da se Trst internaci-
onalizira, je pravilna. Zunanji
ministri so na svoji konferenci
izvršili dobro delo.

Rusija bo podpirala češke zahteve

London, 27. jul. — Radijako
poročilo iz Moskve pravi, da bo
Rusija podpirala češke zahteve
na mirovni konferenci v Parizu,
zlasti pa one, ki se tičejo Ogr-
ske. V Moskvi sta predsednik
Čehoslovake vlade Klement
Gottwald in zunanji minister
Jan Masaryk. Imela sta razgo-
vor s Stalinom in drugimi ru-
skimi voditelji.

Dva ameriška vojaka ubita v Boliviji

Buenos Aires, Argentina, 27.
jul. — Dva ameriška vojaka sta
bila ubita v revolti v Boliviji, ki
je rezultirala v strmoglavljenju
vlade. Predsednik Gualbert
Villarreal je bil umorjen v re-
volti. Izjavo, da sta bila ame-
riška vojaka ubita, je podal po-
slanec Raul Bustos Fierro v niž-
ji zbornici.

katerih obtožencev, da nacisti
niso hoteli vojne, da je bilo
oboroževanje odredeno le z na-
menom, da svet sliši glas Nem-
čije in da je bila vojna obramba
proti boljševiški nevarnosti.

Vesti iz nove, prerojene Slovenije in Jugoslavije

Gospodarski del razstave "Osvobodilne fronte" v domovinski vojni

Ljubljana, v maju. Kdor si ogleduje razstavo osvobodilnega gibanja, stransko množico zanimivega materiala, ki prikazuje razvoj naše države in vzporedno z njo rast in vzpon naših narodnih sil. Od slik prvih vojaških akcij in težko pridanih vojaških dokumentov, ki so služili pri gradnji osvobodilne domovine.

Kmalu v začetku razstave pri posebnem napisu: "Z našim osvobodilnim gibanjem in osvoboditvijo našega ozemlja v letu 1945 se ustanovi upravna komisija s sedežem v Ljubljani, kateri organizira in vodi vse delovne dejavnosti na osvobodjenem in osvoboditvi v prihodnosti." V tem letu 1945 prvi sestanek komisije narodno gospodarstvo na osvobodjenem ozemlju.

Kar je bilo pred tem, ko je bil predvsem za prehrano in civilnega prebivalstva, v kateri so bili prisiljeni, da se v prvih poletih pomagajo s hrano in civilnim prebivalstvom, v kateri so bili prisiljeni, da se v prvih poletih pomagajo s hrano in civilnim prebivalstvom, v kateri so bili prisiljeni, da se v prvih poletih pomagajo s hrano in civilnim prebivalstvom.

Potem imajo na razstavi svoj oddelek tudi partizanski veterinarji, ki pokažejo, kako je bila organizirana veterinarska služba v vojski. Konje in mule je vseskozi uporabljala naša vojska in skrb zanje se je razširila od konjevoda do dobro urejenih bolnišnic, raznih delavnic in veterinarskih odsekov. Razstavljeno je tudi model živalskih bolnišnic na osvobodjenem ozemlju, v naravnih velikosti je prirejena plinska razkuževalnica, razstavljeno je tudi izdelki podkovskih in sedlarskih delavnic in vse poživljajo številne slike.

Skrb za prehrano vojske in civilnega prebivalstva, organizacija in kontrola industrije, delavnic in obrti, reševanje vsakovrstnih gospodarskih problemov, od vsega tega je razstava osvobodilnega gibanja marsikaj prikazala in obenem dokazala, kako smo se znali vseh teh težav lotiti in zmagati. Prav zaradi tega je gospodarski del razstave pomemben in poučen v današnjem času, ko nam pri reševanju sedanjih gospodarskih težav ne sme manjkati prav nič tiste partizanske poživljavnosti in iznajdljivosti, ki je takrat bila vodilo vseh uspehov.

Obnova slovenskega opustošenega podeželja se po pospešila

Ljubljana. — Ze v letu 1945 smo na podeželju postavili osnove za uspešno obnovu porušeni in požganih naselij. V juliju in avgustu lanskega leta so se pričele ustanovljati in organizirati tehnične baze in obnovitvene zadruge, ki so se od skromnih početkov stalno izpopolnjevale. Danes je v Ljudski republiki Slovenije 20, v coni B pa sedem tehničnih baz, dočim je na tem ozemlju število obnovitvenih zadrug naraslo na 197. Obnovitvene zadruge po navodilih tehničnih baz uspešno organizirajo na področju obnovitvenega dela. Stroga ločitve upravnih in operativnih poslov na gradbenem in obnovitvenem področju je močno olajšala in poenostavila zelo komplicirano organizacijo.

Z nastopom pomladi so se v Sloveniji počela obnovitvena dela, ki neprestano naraščajo. V februarju je bil v Ljubljani tri tedenski tečaj za vse člane tehničnih baz, ki z izpopolnjenim organizacijskim znanjem omogočajo hitro izvedbo obnove. Lansk leto so ljudske oblasti razdelile 50 milijonov dinarjev nizkoobrestnih ali brezobrestnih posojil za obnovo, v bližnji bodočnosti pa bodo pričele razdeljevati kredit v znesku 80 milijonov dinarjev za nabavo najnovejšega gradbenega materiala v kraje, kjer se čuti največja potreba.

Z udeležbo najširših ljudskih množic, ki bodo tudi s prostovoljnimi brezplačnim delom pomagale obnavljati opustošene kraje, se bo vrednost teh kreditov znatno zvišala. Tako bo omogočena pospešena in hitra obnova porušeni krajev v Sloveniji. — (Tanjug)

V St. Petru na Krasu so ustanovili sanitetno skladišče

V St. Petru na Krasu so ustanovili sanitetno skladišče poverjenosti PNOOja za slovensko Primorje. Skladišče, ki ima posebni oddelek za veterinarstvo, je začelo poslovati že v začetku aprila. S to ustanovitvijo je bilo rešeno eno najbolj perečih vprašanj v coni B. Sanitetno skladišče bo oskrbovalo tamkajšnje lekarne z zdravili.

Priljubljenost se za sprejem gostov

Bled. — V nedeljo, 14. apr., je bilo že v zgodnjih urah po Bledu vse živo. Mladina, pionirji in starejši — vsi so hoteli oboroženi s krampi in lopati na uredniško delo, da pripravijo Bled za sprejem gostov. Letos pričakujemo najdražje goste: poletne potrebne delavce-udarnike ter goste naših bratskih in zavezniških držav.

Poprijeli smo se najrazličnejših obnovitvenih del. Obnavljali smo parke in poslopje državnega gostinskega podjetja "Turist hotel". 166 meščanov in mladincev iz Kranju je olepšavalo nasade, 7 voznikov in trije kamioni pa so odvažali odvisen material. Gospodinj, zlasti pa gošpodinjske pomočnice, zaslužijo pri tem delu posebno pohvalo. Ker so bile vse dopolne zaposlene s kuho, so se popoldne skoraj 100 odstotno udeležile skupnega dela. Zene pa poleg tega že ves teden brezplačno šivajo perilo za opremo vseh hotelov na Bledu.

Ko bodo prispeli gostje, se bodo čudili, kako lepo je na Bledu — mi pa bomo ponosni, da smo s prostovoljnimi delom k temu doprinesli. — Borut.

Obnova opekarne

Pragersko. — Opekarne v Pragerskem je bila lani 75% porušena, ker je na objektu in naprave padlo okrog 50 bomb. Porušena je bila kurilnica, delavnica je imela polni zadetek, skladišča, umetne in naravne sušilnice pa so bile le kup ruševin in lesa.

Ze dva meseca po osvoboditvi so pričeli izdelovati opeko. Rezalni stroji so bili še poškodovani in poslopja še nepokrita. Kljub temu je tovarna lanko leto izdelala že večjo količino zidne in strešne opeke. Preko zime je bil obrat ustavljen, delavstvo pa se je pod vodstvom uprave lotilo temeljite obnove. — Pod vodstvom tehnične vodje tov. Beribaka so ključavnice temeljito prenovili in očistili vse stroje. Ta trud je pokazal razveseljiv uspeh. Glavni stroj za izdelovanje zidne opeke je n. pr. pred vojno izdelal 22.000 kom. zidne opeke v desetih urah, sedaj pa naredi v osemih 24.000 kom. opeke. Montiran je tudi nov stroj, ki avtomatično reže strešno opeko. Delavci se morajo dela na tem stroju še priučiti, a vendar bo montiran tudi drugi stroj za rezanje opeke, ki zaradi pomanjkanja prostora še ni v obratu, bo izdelava strešne opeke predvidoma za 25% prekoračena. Naravne in umetne sušilnice čakajo na vlaganje. Umetne sušilnice so že v obratu. Naravne pa se morajo še obnoviti. Poseben napor so delavci vložili v obnovo krošne peči in odvodnih kanalov.

V prvomajskem tekmovanju so delavci pragerske opekarne naredili 1.050 prostovoljnih delovnih ur za obnovo. 17 delavcev in nameštencev je bilo predloženih ministrstvu za industrijo in rudarstvo za nagrado. Opekarne, ki je do sedaj skoraj v celoti obnovljena, krije del naših potreb po strešni in zidni

Liberalni senator Taylor iz Idaha se je znašel pred močnostjo, da bo v bodoče senatorial brez plače. On je namreč član unije kleparjev ADF in ni hotel podpisati izjave, ki se po novem zakonu zahteva od vseh vladnih uslužbencev in funkcionarjev, da ne spada k taki uniji, ki je v načelu tudi za stavko "proti vladni". Namesto, da bi podal tako izjavo, je odigral zadevno zakonodoločbo, ki je bila sprejeta v kongresu.

opeki. K njeni obnovi in zvišanju produkcije so delavci prispevali velik delež, ker vedo, da je za obnovo naših porušeni poslopij potrebno mnogo opeke. Vodeb Jože.

Izdelava novih strojev v tekstilni tovarni Tivar

Poleg drugih uspehov, ki so bili doseženi v varazdinski tekstilni tovarni "Tivar", je opaziti tudi uspeh pri izdelavi novih strojev in zboljševanju že obstoječih. Pod vodstvom tehničnega voditelja strojnega oddelka Stjepana Žarkovića je bil izdelan aparat za barvanje tipa "Lilvian", in sicer iz lesa in železa, ki je mnogo bolj praktičen in cenejši od prejšnjih železnih. Izdelujejo tudi nov stroj, s pomočjo katerega se bo delalo mnogo bolj racionalno.

POLJEDELSKI ODDELEK PRI BIKINSKIH POSKUSIH

Ob priliki atomskega poskusa na Bikinskem otočju se je poleg važnih doganj iz vojaškega vidika zabeležilo tudi marsikaj v pogledu bodoče uporabe atomske energije v korist miroljubnih potreb na polju zdravstva, poljedelstva itd. Med številnimi znanstveniki, ki so zbirali podatke v svrhu vojaških potreb, katere vemo, da streme za uničenjem, ker armade nikdar ne gradijo, so bili tudi poljedelski strokovnjaki, kateri so se zanimali za povsem svojo stran raziskovanja učinka atomske razstrelbe. Ze mesece pred tem atomskim razstrelnim poskusom so napravili najrazličnejše poskuse sami v svojih laboratorijih. V zadnjem mesecu maju so naznanili, da nameravajo poslati na Bikinsko otočje celo zbirko semen, žuželk, mrčesa, rastlin, živali in celo različnih bolezenskih klic — vse v svrhu eksperimentov.

Urad za poljedelsko kulturo in gojenje dreves, rastlin itd. je hotel pronači, če bo izžarevanje, povzročeno po atomski razstrelbi, vplivalo na rast in obliko gotovih semen in rastlin. Semena so vključevala žitarice, travna semena in zelenjadna semena, kot tudi neke vrste cvetk in bombažna semena. Poleg tega pa so znanstveniki, ki streme za tem, da odpravijo razne rastlinske in posebno žitne bolezni, napravili na Bikinsko otočje različne rastlinske organizme, ki povzročajo plesnijo v rast gojavih celic, katere uničujejo nekatere rastline, posebno pa žitarice.

Vse to je bilo izpostavljeno radijskemu izžarevanju ob priliki razstrelbe atomske bombe in potem pripeljano nazaj v laboratorije znanstvenikov, ki bodo s semeni in z vsemi drugimi poskusnimi predmeti in živalmi zdaj skušali ugotoviti spremembe, ki znajo nastati v sled atomskega radijskega izžarevanja. Seme žitaric, ki je bilo izpostavljeno v primerni razdalji obsevanju atomske energije na Bikinih, bo vsejano v vsaki morebitni spremembi v rasti in obliki zrna ter okusa bo točno zaznamovano. Poljedelski oddelek in urad za industrijsko kemijo se zanima za te poskuse v svrhu nadaljnjega izboljšanja po-

SOVJETSKA POLITIKA V NEMČIJI

Napisal Donald Bell

Ruska politika v Nemčiji, katero je objasnili zunanji minister Molotov v Parizu, je vzbudila najhujše sumnje v vsem zahodnem svetu, posebno pa v Zedinjenih državah. Politični krogi in mnogi častniki dolže Rusijo, da namerava sovjetizirati Nemčijo in jo napraviti vojaško močno. Nekateri so celo začeli namigavati, da ima Rusija v mislih novo delitev Poljske, ter bi hoteli vrniti neki novi "priateljski" Nemčiji izgubljena ozemlja v Sleziji, v Pomorju in Vzhodni Prusiji.

Trenotno je mnogo govorjenja in pisanja o tej zadnji tezi, katero pa je po mojem mnenju jako težko spraviti v sklad s politiko, katero so Rusi do zdaj zasledovali v Nemčiji. Saj je Stalin sam v Potsdamu zahteval, da mora zmanjšani rajh prevzeti 10 do 12 milijonov Nemcev iz vzhodnih predelov nekdanje Nemčije.

Poleg tega pa je Sovjetska unija tudi preselila velike množice Poljakov iz predelov, ki leže na vzhodu Curzonove linije, ki se bodo naselili na zemlji, katero bodo ali so že izpraznili Nemci.

Preselitve prebivalstva v takem obsegu so zadeva, katere se ne bi nikdo lotil, ako ne bi imel namena, da mora biti nova ureditev končno veljavna.

Kar se dogaja v tem delu Evrope, je preobrat zgodovinskega dogajanja, kateremu so dali Nemci ime "Drang nach Osten", težnja ali prodiranje na vzhod. Dolga stoletja je tega, kar so Nemci začeli izvajati ta svoj "Drang" — kolonizirali in osvojili so vse predele zemlje od Odra do Baltskega morja in skozi stoletja potiskali Slované vedno dalje proti vzhodu.

Zdaj pa so Rusi zavrnili ta stoletni naval. Z velikim zamahom so porinili mejo slovanstva: sveta zopet nazaj na zahod, do reke Odra. Nobenega dvoma ne more biti o tem, da so odločeni, da bo ta meja ostala, kamor so jo postavili.

Kar se pa tiče ostale Nemčije, zasleduje sovjetska politika dvoje ciljev, katero je najlažje

izraziti v naslednjih dveh besedah: Varnost in reparacije.

Jasno je seveda, da bi dosegla Rusija s svojega stališča največjo stopnjo varnosti, ako bi ji uspelo sovjetizirati vso Nemčijo. Toda Stalin in Molotov dobro veda, da tega ne moreta doseči brez vojne z Anglijo in Ameriko — a taka vojna bi bila prav zadnja stvar na svetu, katero bi hotela izzvati.

Treba je torej, da si prizadevata doseči varnost na drug način. Nemčija mora postati krotka, temeljito denacificirana in vse zone postavljene pod skupno upravo, ki naj bo kompromis med ruskimi potrebami in zahtevami zahodnih velesil. To je druga najboljša rešitev nemškega vprašanja z ruskega stališča. Rusi bodo na vsak način skušali preprečiti, da bo zahodni del Nemčije, pred vsem pa industrijsko Pomorje, prišlo pod trajno dominacijo zahodnih velesil in tako ojačilo vojaški in industrijski potencial zahodnega sveta.

Rusom je brez dvoma videti prav posebno sumljiv načrt federalizacije Nemčije. Ta sistem bi utegnil, po njihovem naziranju, osigurati Angležem odločilno besedo in nadvlado v Pomorju in Porenju, ki sta industrijsko najbolj razvita kraja Nemčije.

A čemu potem zahtevajo Rusi, da je treba najprej ustvariti v Nemčiji politično centralizacijo? Zakaj nočejo, da bi rajh postal takoj gospodarska celota, kot zahtevajo zahodne velesile? Razlog je jako enostaven. Ako bi jutri prenehale meje posameznih zon v Nemčiji, bi meščanski in posestniški krogi v ruski zoni brez odloga začeli prevažati svoja imetja v ameriško in britansko zono — ruska zona pa bi se izpraznila vsega, kar ima nekaj vrednosti. Vsi stroji, tehnična oprema in surovine bi nernudoma odromale na zahod.

Valede tega predlagajo Rusi, da naj posamezne zone kot individualne celote kupujejo med seboj, pri čemer bi vzhodna Nemčija oddajala svoje poljedelske pridelke in prejemala zanj industrijske izdelke. Čim pa bi bila uvedena enotna politična uprava za vso Nemčijo, bi ta nevarnost odpadla, ker bi enotni zakoni vladali širom dežele.

Nadaljnji razlog za sedanjo rusko politiko je velika potreba reparacij, brez katerih bi bilo težje in bolj dolgotrajno popraviti opustošenje, katero je vojna prinesla v Rusijo. Ker niso u speli dobiti zadostnih kreditov morajo Rusi zahtevati visoke reparacije. — ONA.

Težave državnega urada z militaristi

WASHINGTON. — ONA — Belhiša in državni urad imata skrbi in težave z glasno militarnistično kliko, ki se poganja za tem, da naj naša zunanja politika na vso moč naglaša vojaško silo Zedinjenih držav.

Dober primer enega tel "zvenketajočih" govorov je on preteklega petka v Omaha, Neb. katerega je govoril general Curtis LeMay. V teku tega govora je nastopil proti temu, da bi Zedinjene države sploh kdaj postavile svoje oborožene sile na pet na običajni nivo miru. "Nikdo nas ne bo napadel, ako bomo močnejši kot bi bil napadalec sam," je dejal.

Priporočil je tudi, da naj Zedinjene države ojačajo svoje zrakoplovstvo, tako da bo postal "čvar miru na svetu". Pomočnik ministra mornarice John Kenney se je slično izrazil dne 8. julija, ko je v neki šoli mornarice izrazil svoj dvom, da bo mogoče izogniti se vojni. "Noben narod na svetu nima toliko možnosti, nobeden tako velike usode. Ko vstopamo v ta novi svet, se moramo pripraviti ravno tako pridno in z ravno toliko dalekovidnostjo kot smo jo imeli na potu na svojo sedanjo visoko pozicijo," je dejal. Ministrstvu vojne in mornarice

ce sta baje dobili migljaj, da se ogibljeta bolj pazno tega gesla "debele palice" in nepotrebnega poudarjanja ameriške vojaške sile. Isti viri trde, da so težave te vrste napolnile predsednika Trumana, da se je premislil — kot zatrjujejo nekateri opazovalci — v zadevi generala Wedemeyerja, katerega je nameraval poslati v Kino kot ameriškega poslanca.

Nekateri naših uradnikov v zunanjem ministrstvu so mnenja, da bi bilo dobro, ako bi Amerika postopala z nekaj več spretnosti v zadevah zunanje politike in diplomacije. Te osebnosti izražajo naziranje, da je vojaška in gospodarska sila Amerike tako očitna in vsakomur danes tako jaana, da ne bo nič manj učinkovita, ako se bomo odpovedali vihtenju pesti.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani)

notar, zdaj pa je njen lastnik Krmelj France, njegov brat Ciril pa jo je dobil na Oberušu, ker so domači zbežali pred oblastjo, tako da sta si kar dva brata sosed, tretja sosed pa je njuna teta, moja sestra Lucija. Njena hči pa je v Vodniku pri Sv. Barbari. Toliko dobrih mož je vzela vojna, njeneja pa ni, ker ga ni nič škoda. Skozi vso vojno ni šel nikamor, še v Loko ne. John Omeys.

Angleška delegacija mirovne konference

LONDON. — ONA — Najbolj zanimivo in morda obenem tudi najbolj značilno je imenovanje A. V. Alexandra, prvega lorda admiralitete, za namestnika zunanega ministra Bevina. V tem svojstvu bo nadomeščal Bevina, kadar bo odsoten, kar bo najbrže čisto.

V tej okolnosti leži važnost tega imenovanja, o katerem trde dobro informirani krogi, da je posledica želje, da se vpliv Bevina na angleško delegacijo vsaj to neke mere zmanjša.

Znano je, da je Alexander odpiral stremiljenje Stafford Crippsa v tem, da se prisili Bevina na bolj "diplomatično" nastopanje napram Rusiji. Večina angleškega ministrskega sveta je baje nazirala, da zdaj po sporazumu, ki je bil dosežen v Parizu, ne sme priti do novih porov med velikimi silami.

Toda tudi imena nekaterih dodatnih so jako značilna — niti Attlee, niti Churchill ne bosta prisotna. Stafford Cripps je brez dvoma odpadel radi tega, ker je njegovo nasprotovanje proti židovski politiki preveč znano.

Preko 200 strokovnjakov bo baje spremljalo angleško delegacijo na to mirovno konferenco.

Rusi preiskujejo Arktik

New York. — ONA — Angleški radio poroča, da je skupina ruskih učenjakov in poznavalcev severnih morja odpela iz Arhangelska na otok Dixon, ki leži pred obalo Sibije na njenem zahodnem koncu. Tu se bodo vršile velike arktične operacije proučevanja plojbe v severnih predelih. Druga ekspedicija bo poslana na otok Bennet, ki leži na vzhodnem koncu arktičnega morja, komaj približno en tisoč milj od Behringove ožine.

Kobilice groze uničiti del avstralske žetve

Canberra. — ONA — Avstralska vlada je posvarila farmarje v pokrajini Victoria, da groze kobilice preplaviti njihova žitna polja. Vlada je takoj izdelala načrte za pobijanje teh škodljivcev, proti katerim bo nastopila celo avstralska zračna sila, ki bo z letali poskropila ogrožena polja. Vlada bo uporabljala pri tem novo kemično sredstvo.

Tudi v pokrajini New South Wales, kjer pridelajo ogromno pšenice, so se kobilice pojavile v velikem številu.

NAROČNIKOM

Datum v oklepaju, na primer (July 31, 1946), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravčasno, da se vam list ne ustavi.

MRTVA SRCA

Povest
SPISAL DR. IVAN TAVČAR

(Nadaljevanje)

Melanholično je povsli glavo ter čakal, da bi ga vpregli v voz, v težalnice! Ali danes mu je bila namenjena bolj gospodarska usoda: čez treh urah se ga tesno s pasom prevezali in na hrbtni mu pritiskali staro, ogoljeno sedlo, ki morda že ni rabilo pol stoletja.

Pri sedlanju sta počenjala hlapca svoje šale, v veliko radost drugi družini, ki je bila ravno odkosila in je od mize sem tik vežnih vrat opazovala čudni ta prizor.

"Kaj li bo danes, da mora košček v to gosposko obleko?" vpraša hlapec Miha. "In ravno danes sem mu nasul ovsu, da je šlo čez jasli! Hudika, da bi se le nesreča ne pripelala! Žival ni taka, žival je iskrena!"

"Splašil se bo," odgovori volar Jaka, "ker ga je podkov malo otiščala. Res, sreča, drugače bi ga gospod še ne ukrotiti!"

"Poja mu muhe!" kriči Miha, "kopita mu moram omiti, da me hudir ne vsekaj! Žival ni taka, žival je vroče krvi! Poja mu muhe!"

S slamo mu je obrisal kopita. Končaviši to delo pa reče: "Prav čedna kopita so še, malo široka, kakor lopata. No, pa to je še boljše, vsaj bolj varno stopalo!"

"Molčita vendar," ju kara stari Jernej, stopivši iz veže, "molčita in mirujta! Naš gospod si napravi lahko konja, kakršnega žive dni videla ne bosta. Hvaljen bodi Bog, daj mi uzdo, Jakaj!"

"Kaj pa bo danes," vpraša Miha radovedno, "pride li Elijev voz, da se bomo odpeljali proti nebesom?"

Glasno smejanje razkači starca: "Ne smejajte se! Naš gospod bi imel lahko lepega konja, pa ga neče! Hvaljen bodi Bog, dosti je denarja! A tudi ta konjiček je še dober. Star je nekaj! Hvaljen bodi Bog, kdo pa se ne postara na svetu! Za naša pota je konjiček še predobri!" Ponosno je tiščal uzdo v roki in z zeleno vejo odganjal osedlanemu konju muhe, ki so mu sedale po velikem trebuhu.

"Ovsu res ni dosti zobal!" prične Miha na novo razgovor.

"Kdo naj zobje oves dandanes!" odgovori stari Jernej. "Ali mislite, da ga imajo oni na Nižavi? Opat in slamo hrustajo, in še tisto plesnivo!"

"Oves ste pa vi prodali!"

Miha je izpregovoril te besede ponižno, samo besedico "vi" je nekaj bolj naglasil, kar je povzročilo, da se je družina takisto na tihem smejala.

"Kaj praviš, fante!" se zatogoti v svojem poštenju zadeti majordomus višavski.

"No, no," se odreže Miha, "za gospoda, ne zase, za gospoda!"

Stari konj, ki je dal povod vsemu temu govorjenju, je vonjal do sedaj po tleh za drobljem slame in sena. Kar je ujel iz prahu, to je s tiho zadovoljnostjo hrustal s starimi zobmi. Tedaj je pa živinče hipno dvignilo težko svojo glavo, pričelo po zraku vohati in končno je dalo od sebe nekaj grdega rezgetanja, kakor da je iztaknilo kaj zelo prijetnega! Začuje se konjskih kopit topot in po poti iz gozda prijezd grofica Lina.

"Ta iz soteske je!" pravi Jernej.

"In kako jezdi," dostavi Miha. "Ni čudo, da strahuje hlapce in dekle v Soteski. Bolj se je boje negoli starega grofa! Kam neki plazi?" "Gospodar je v Soteski," se vtakne vmes tudi volar Miha, "in še grof se trese včasih pred njo, pravijo. Kam se ji pač tako mudi? Prav po generalsko sedi na konju! Ni napačna taka ženaka!"

"Hvaljen bodi Bog, k nam 'gre!' zastoka stari, "in gotovo zavoljo meje!"

Res se je grofica s konjem kači enako bliskoma zavila okrog zidovja in zdajci obstala sredi višavskega dvorišča. Na mah je ukrotila konja, ki je razljučen grizel železo ter otrsela ponosno glavo, da so pene letale na okrog. Z belo ročico ga je potrepala po svetlem vratu in izpregovorila nekaj nemških besed svojem konju v hvalo. Potem šele je dvignila ošabni obraz, z nepopisnim zaričevanjem opazovala nekaj časa osedlanega starega konja in kupe gnoj, ki so pred hlevi od nekaj kužili višavsko ozračje.

"Kdo je tu gospodar?" vpraša grofica mrzlo. Pričela je z uzo nagajati konju, da je prišel v ogenj ter plesal s krasno jahačico po peščenem tlaku. Ko ga je brez težave zopet umirila, vpraša še enkrat: "Kdo je tu gospodar?"

Stari Jernej ji v prvem strahu ni vedel česa odgovoriti. Njegov tovariš, koščeni rjavac pa je hotel porabiti lepo priliko: dvignil je mršavo glavo in raztezal mehke nozdrvi proti gosposkemu sorodniku iz Soteske. Ali ta ni hotel napraviti tega plebejskega znanja, umaknil je ostro črtano glavo v stran in samo z vitkim kopitom udaril enkrat ali dvakrat ob tla, kakor bi se pri svoji zapovednici pritoževal, da ga je privedla v tako kmečko sosesčino. Oni z Višave je premaknil nato okorne noge, da bi prišel bliže.

"Eh-ha!" zarjove stari Jernej, "kam siliš, koščak? Tu ostani, no! Kdo je gospodar ste vprašali? E, dobro, da ravno prihaja! Stoj no, polt rjava!"

V tistem hipu stopi Bogomir iz veže. Najprej opazi samo osedlanega svojega šarca; a ko ugleda tudi grofico, ga je izpreletelo, kakor bi se sramoval. Nasproti njeni aristokratsko-poetični podobi se mu je dozdevalo to staro, umazano dvorišče silno prozaično. Tisti hip je opazil prvič, kako neokusna je gnojna lužna pred hlevom, in kako je raztrgana lesena streha po poslopjih. Tudi zidovje se mu je videlo sramotno umazano, kakor bi na Višavi ne poznali ni apna, ni zidarjev. Sramoval se je! In sredi vsega pa še ta suhorebrni konj, po zunanosti čisto onem enaki, ki je nekaj sedel nanj znani vitez španjolski.

"Grofica soteska povprašuje po vas!" mu kriči Jernej naproti. Starec se je odločno bal te ženske in želel je kar najhitreje prepustiti konja svojemu gospodarju.

"Smo ga že osedlali, rjavca!" poudarja zavvedno, "prav kakor ste ukazali!"

Ko mu gospod, ki je bil o tem še bolj zmuden, ničesar ne odgovori, se obrne h konju. "Eh-ha! Prestopi se, koščak!" In ko se konju ni hotelo prestopiti, pogabi z obema rokama povodec in ga izkuša tako po vsej sili spraviti z mesta in na mesto, kjer je stal mladi gospodar.

(Dalje prihodnjič)

Češnja

Gaber

(Nadaljevanje in konec)

Tako je čakala iz leta v leto. Še vedno je imela dve kuri. Ko sta začeli nesti, si ni upala porabiti jajce za sebe. "Prišla bosta," je premišljevala, "pa jim ne bom imela kaj dati. In France je tako rad jedel mehko kuhano jajce, Ivanka je tako rada imela cvrtje." In ko je v času kolin dobila od tega ali onega kako klobaso, je vsako dala sušiti. France in Ivanka se bosta vrnila čez nekaj tednov in bosta tako vesela, če jima bom postregla s klobasami.

Težko je čakala njune vrnitve, gledala je češnja, ki je postajala iz dneva v dan lepša, in se smehljala. Češnja je bila kot en sam cvet. In še nikoli ni sonce tako sijalo kakor to leto. Ni ti enkrat ni deževalo med cvetenjem. To leto bodo češnje obrodile, ko že dolgo ne. In takrat bosta prišla, ali pa bosta prišla že prej. Pravijo, da bo vsak čas konec.

Češnja se je začela osipati. In ko se je cvetje skoraj popolnoma osulo, so se jele po cesti premikati dolge kolone vojakov. To so bili naši. Marjeti je vrisala duša. Zdal je bila na oknu, zdaj na cesti. Sreče ji je vznemirjeno udarjalo: zdaj, zdaj ga zapledam med kolono vojakov. In ponoči si ni upala za-

spati, ker se je bala, da ne bi takoj slišala trkanja. In ko je gledala češnja, so se ji misli smehljale: "Prehitro boš prišel, moj fant, češnja še ni. Pa nič ne de, nič ne de. Boš pa hodil gledat, kako se buniče debelijo. Tako kot nekaj." In je šla štet jajca in klobase, ki jih je hranila zanj.

Potem pa je zvedela, da Franceta ne bo nikoli več.

Blesk njenih oči je ugasnil. Bilo ji je, kakor bi ji nekdo iztrgal polovico srca. Še je šla kdaj pa kdaj na cesto, kot bi le še upala, da ga zagleda med kolono, toda vedela je, da ga ne bo nikoli več. Povedali so ji, kje je padel in kod so ga pokopali.

Buniče na češnji pa so postajale debelejšje iz dneva v dan, toda ona tega ni opazila. Preveč se je zakopala v svojo bolečino, da bi imela smisla še za druge stvari. Kaj bi zdaj s češnjo, ko ne bo Franceta, da bi vprašali: "Mati, ali so že češnje?" Nikoli več ga ne bo videla, kako se ziblje na vršičku.

Potem se je spomnila Ivanke. Pravili so, da je nekaj tednov še ne bo. Njej je bilo zaradi tega še težje. Prav sedaj bi jo najbolj potrebovala. Zaradi Francetove smrti se ji je zdravje še poslabšalo. Toda umreti ne sme, ker bi bilo Ivanke preveč težko, če bi našla prazno hišo. Če je čakala toliko časa, bo zdržala še teh par tednov,

In zopet je začela šteti jajca in klobase. Pripovedovali so, da je v Nemčiji zelo hudo, da nam ljudem niso dali skoraj nič jesti. Reva bo prišla domov vsa seestrana in onemogla. Postregla ji bo s cvrtjem in klobasami. In tudi češnje bodo takrat že zrele.

Tako je zopet vsak večer sodelovala na oknu in sanjala. Češnje so postajale iz dneva v dan debelejšje. In nekega jutra je opazila, da so nekatere že nekoliko rdeče. Potem so bile vsake dan bolj rdeče in češnja je izgledala kot en sam rdeč cvet. Potem so jele temneti in nazadnje so bile kot velike krvave kaplje.

Takrat se je vrnila iz Nemčije sosedova Mica, ki so jo pred dvema letoma odgnali skupaj z Ivanke. Ta je povedala, da je Ivanka umrla v internaciji.

Marjeta bi se skoraj zgrudila ob tej vesti. Bilo ji je, kakor bi ji nekdo iztrgal še drugo polovico srca. Bolečina jo je davila do onemoglosti, pa ni mogla potlačiti niti ene solze. Njene oči so ostale suhe in zdele so se še bolj udrti ko prej.

Zaprta se je v sobo in je ni bilo več dni na spregled. Bala se je ljudi, ker se ji je zdelo, da jo že njihovi pogledi spominjajo na bolečino. Bila je ne smeš dotakniti. Ko se je v sobi vdajala svoji bolečini, so ji včasih oči begnile skozi okno. Na vrtni je videla češnja. Temnordeči plodovi so

izgledali ko težke, krvave kaplje. Če bi se otroka vrnila, bi France splezal prav vršiček, Ivanka pa bi se zibala na spodnji debeli veji.

Ob tej misli ji je postalo še bolj bridko pri srcu. Pogled na češnja ji je večal bolečino. Zato je šla in zakrila polknice. Toda njene ugašale oči so zdaj videli tudi skozi polknice. Češnja se je zibala in vejice so se pripogibale pod težo plodu. Če bi se otroka vrnila, bi France splezal v vršiček, Ivanka pa bi se zibala na spodnji debeli veji.

Ko ponoči ni mogla spati, jo je nenadoma obšla čudna misel: "Posekati jo dam. Čemu bi odlašala še rasil, ko Franceta in Ivanka ne bo nikoli več. Jerinčka naprosim, pa jo bo podrl."

Nekoč je že napravila tak sklep. To je bilo pred dvema letoma. Češnje so komaj jele rdečeti, pa so bili že navali nani. Marjeta je kričala nad njimi, naj pustijo njeno češnja. Toda oni so se ji smejali in se ji rogali. Potem pa je eden izmed njih pograbil poleno in ga ji zaglal v glavo, da se ji je štirinajst dni poznala črna podpluta.

Takrat je sklenila: "Posekati jo dam! Jerinčka naprosim, pa jo bo podrl. Ne bodo jedli mojih češenj." Toda, ko se je spomnila Franceta in Ivanke, je zavrgla ta sklep. V duhu ju je gledala, kako žalostna bi bila njuna obraza, ko bi vprašala: "Mati, zakaj ste dali posekati češnja?"

A zdaj ju ni več in je ne bo nihče več sprejel po češnji. Franceta ne bo in Ivanka ne bo. Naj gre še češnja, zatreti je treba spomine, ki samo večajo bolečino.

"Posekati jo dam, takoj jutri jo dam posekati," ji je vso noč glodalo v duši. In zjutraj je s tem sklepom tudi vstala. Toda, ko je stopila na vrt, jo je nekaj stisnilo pri srcu. Dolgo je zrla v češnja. Tako lepa se ji še nikoli ni zdelo. Kaj ni kot en sam temnordeč cvet? Vrh je silil visoko pod nebo in veje so se košatile na vse strani. Ko pa so jo vsadili, je bila majhna in drobna. France jo je prinesel v eni roki. Takrat sta bila tudi otroka majhna in drobna. Skupaj sta rastle s češnja, kot bi se kosali med seboj.

Ne, ni je mogla dati posekati. Preveč bi ji bilo hudo, ko bi jo videla ležati na tleh. Preživjo ji je še bilo v spominu, kako so vsi trije hodili gledat, kako se buniče debelijo.

Pogled ji je begnil čez plot in na cesto. Pri križu sta stala Sabetova fantiča izpod klanca. Z velikimi, lačnimi očmi sta strmela v češnja. Tako sta včasih strmela France in Ivanka v Vipavčeve polne košare, pa sta potem priletela k njej: "Mama, češnje."

Obšlo jo je neko čudno ganotje in v očeh so se ji nabrale solze. To so bile njene prve solze, odkar je zvedela, da je Ivanka umrla. In zdelo se ji je, da ji je laže. Poklicala je fantiča in jima dala lestev. Toda lestev je bila skoraj nepotrebna. Fantiča sta plezala ko verjerci. V trenutku sta bila v vršičku. In ko je gledala starejšega, kako se je zibal v vršičku, se ji je zdelo, kot da bi se čas pomaknil nazaj. Včasih se je prav tako zibal France.

"Toda Franceta ni več," jo je spet zgrabila bolečina. Tudi Ivanka ni več. Drugo leto morda tudi ne bo. Češnja pa bo ostala. Vsako pomlad bo vzela v juliju bo polna temnordečih češenj. Otroci bodo plezali nanjo in kričali: "Češnje, kako so debele in sladke..."

Da, otroci. Morda bodo bolj srečni kot sta bila Ivanka in France, ki sta pomagala njim ustvarjati srečo.

—K. G.

Razni mali oglasi

WOMEN OR GIRLS
OPERATOR AND SPECIAL
MACHINE OPERATORS
for manufacturing skirts
Skilled of semi-skilled - Steady work
CHICAGO SPORTWEAR CO. INC.
317 W. Adams Street - 6th Floor

MEN or WOMEN
Sausage Linkers,
Casing Flushers, Boners and
General Help in Packing Plant
1152 W. Fulton St.

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

Tovariška pomoč
delavcev tovarne 'Klej'

Krvava Peč.—Po zgledu tovarišev in tovarišic iz raznih podjetij smo tudi delavci in nameščenci tovarne za klej iz Ljubljane dne 5. maja šli v Krvavo peč. Tovariš Petelin, ki je zaposlen v naši tovarni in je bil med vojno interniran na Rabu, ima tam stanovanjsko poslopje, ki pa je bilo med vojno hudo poškodovano. Zato smo sklenili, da mu s prostovoljnim delom pomagamo pri obnovi njegove hiše.

Lepa pot pelje iz Ljubljane skozi vasi, ki so več ali manj porušene. Pijavška cerkev je bila domobranski bunker in nosi težke sledove bitk, ki so bile tod. Na Turjaku smo videli prostor, kjer so narodni izdajalci pred osvoboditvijo pobili naše najboljšje, tov. dr. V. Kraigherja, dr. Mesesnela, Tumo in druge.

Ob prihodu v Krvavo peč smo se porazdelili v posamezne skupine. Prva skupina je nosila vodo, druga mešala beton, tretja betonirala zvezni venec v nastropju. Narejenih je bilo 8 kub. m betona, tretja skupina pa je v gozdu naložila in prepeljala 20 kub. m lesa, s katerim bosta dva tesarja obnovila še lesene dele stavbe. Nevihita, ki je nastala, nam je preprečila nadaljevanje dela, zato smo sklenili, da se še dve prihodnji nedelji vrnemo v Krvavo peč in dogotovimo pričetno delo. Popoldne smo se napotili v

Razni mali oglasi

MASSEUSE, 27-40
reliable, capable, shoulder responsibility. Apply now
36 W. Randolph St., Suite 508
or for appt. phone DEA 6439

SHEET METAL WORKERS

Earn highest pay - Work outside
—We need now—
GUTTER and SKYLIGHT SHEET

METAL WORKERS
Steady Position
Call:

SERVICE SHEET METAL WORKS
3962 S. Cottage Grove Ave.
Tel. Oak 4577

2 AUTO MECHANICS
EXPERIENCED

5 1/2 Days Guaranteed
and 50-50

Plenty of work to make money
Excellent working conditions

Come ready to work
Ask for Mr. Walter
PONTIAC DEALER
5010 Irving Park
Pen. 3436

Attention Tailors

Living on Southwest, West or
Northwest Side
Spend more time with your
families and loved ones instead
of on transportation
We have factories closer to
your home

We need at once
POCKET MAKERS
LINING MAKERS
SLEEVE MAKERS
SPECIAL MACHINE
OPERATORS
SLEEVE SEWERS AND
FINISHERS

And others for hand and
machine work

Excellent opportunity to learn
the tailoring trade
Steady work - Paid vacations
Added incentive to all who work
steadily for 3 months will receive
cash bonus of \$25.00 in
addition to regular wages. Apply
2754 S. Central Park Avenue
Corner of 28th Street

MAIER-LAVATY
COAT SHOP

Listnica uredništva

Ker poštni zakon prepoveduje
vsako oglašanje kakršnega koli
srečanja v listih, prosimo vse
dopolnilke, ki oglašajo priredbe
svojih društev ali drugih orga-
nizacij, ali pa kako drugo akcijo
za zbiranje denarja, naj v svojih
poročilih ne omenjajo sreč ali
srečanja, kakor tudi ne kartnih
ali tombulskih zabav, ako je za-
nje določena vstopnina. Poštna
uprava zahteva od nas, da mora
vse tako oglašanje iz lista. Pro-
simo, držite se tega.

bližnjo vas Mačke, kjer je bila
leta 1944 nastanjena komanda
mesta. To vas so takrat napadli
belogardisti in pomorili 14 pre-
bivalcev. Domačini so 9. maja
priredili spominsko svečanost
padlim žrtvam. V tej vasi smo
se udeležili mitinga, pri katerem
nas je iznenadil izredno dobro
izbran in izvajen program. Tov.
inž. Tribušon iz naše tovarne je
nas na mitingu govoril o nalogah
delavcev in o odnosih do kmeta,
in v našem imenu obljubil, da
se še vrnemo in pomagamo s
svojim delom pri obnovi.

I.-c.

Razni mali oglasi

Women and Girls

Experienced
For light work
on Double Needle Sewing
Machines

Sterline Showers

521 W. Monroe St.
Franklin 1544

Girls and Women

Day or night work
Full or part time
Light work
Seated at benches folding
Christmas cards
Excellent working conditions
Good Pay

Henry Fayette, Inc.

1616 N. Mozart St.
Near California & Nrtch Ave.

MEN and WOMEN

SPECIAL MACHINE
OPERATORSand
POCKET MAKERS
IN PANTS SHOP

With or without
experience

Pleasant, comfortable
light work - Highest Pay

Health and
Hospitalization
Insurance

Steady work
Paid vacations

Added incentive to all who work
steadily for 3 months will re-
ceive cash bonus of \$25.00 in
addition to regular wages

Near Laraabee and
Webster

MAIER-LAVATY CO.
2141 Lincoln Avenue

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in
prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine ki eni naro-
nini. List Prosveta stane za vse enako, za člani ali nečlane \$6.00 na
eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.30 na
tednik, se jim to prišteje kot naročnini. Torej sedaj ni vroška, reči
da je list predrag za člane SNPJ. List Prosveta je vsa lastnina in
gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnimo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član
SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list
tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno
naročena na dnevnik Prosveto, to tako naznaniti upravništvu lista,
in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne
stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnika.

Cena listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado \$6.00
1 tednik in 490
2 tednika in 3.60
3 tednike in 2.40
4 tednike in 1.20
5 tednikov in nič

Za Chicago in okolice je \$7.50
1 tednik in 6.30
2 tednika in 5.10
3 tednike in 3.90
4 tednike in 2.70
5 tednikov in 1.50

Za Evropo je \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali
Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vsa lastnina.

PROSVETA, SNPJ,
2657 So. Lawndale Ave.
Chicago 23, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$

1. Ime _____ Čl. družine št. _____
Naslov _____
Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledetih
članov moje družine: _____ Čl. družine št. _____
2. _____ Čl. družine št. _____
3. _____ Čl. družine št. _____
4. _____ Čl. družine št. _____
5. _____ Čl. družine št. _____
Mesto _____ Driava _____
Nov naročnik ☐ Star naročnik ☐

Razni mali oglasi

POLISHERS, BUFFERS, A
INSPECTORS
Top rates - Steady work
Day or Nights Shifts
Apply
1430 W. Roosevelt Road
YOUNG WOMAN
for light house work. Must
references. No children in fam
BRUNSWICK 7930
Call evenings 6-11 P. M.

BLACKSMITH

Elderly—single man preferre
55 years of age or older
steady work on farm in W
Pho. VIRGINIA 0624

MEN

Experienced or inexperienced
manufacturing GASKETS
Clean, steady work - Good
SUPREME GASKET CO.
4118 W. Division St.

Experienced
HAM BONERS
and SAUSAGE LINKERS

Steady work - Good
REAL PACKING CO.
2710 S. Poplar

"KOSHER STYLE" COOK

Highest pay - Short h
Also Short Order Cook
2701 N. Milwaukee Ave.
Phone CANAL 9270

UTILITY MEN

for General Housekeeping
Time and a half over 40 h
Apply
Personnel Office - 2nd Floor
MADIGAN BROS.
4040 W. Madison St.

2-STORY BUILDING

Brick - Business house
On corner - Hot water
2624 W. 51st St.
2nd floor - Owner rear

ALI GLEDATE ZA DOBRO
PLAČO IN STABILNOST

Telefon kompanija ima na
takih prilik

HIŠNICE

(JANITRESSES)

Takoj od začetka plača 72%
uro, po treh mesecih 77% na
in po šestih mesecih po 82%
uro

ŽENSKES ZA ČIŠČENJE V VSI
DELIH MESTA

Delovne ure od 8:30 pop. do
ure ponoči.

Oglasite se pri

ILLINOIS BELL

TELEPHONE

COMPANY

v uposlovalnem uradu za žens
v prtilišču

309 W. WASHINGTON ST.